

בני הפנר

השתנות הקצבה בפוליסה משתתפת ברווחים מרגע שהחלה להשתלם

במועד תחילת תשלום הקצבה, סכומה נקבע לפי הצבירה ומקדם המרת הון לקצבה. מרגע זה ואילך סכומה משתנה לפי התשואה המושגת במסלול ההשקעה בה היא נמצאת.

מנגנון השינוי

הצבירה העומדת לרשות חברת הביטוח מושקעת וצוברת תשואה. בהינתן תשואה ותוחלת חיים צפויה, חברת הביטוח מחשבת את מקדם המרת ההון לקצבה ולפיו משולמת הקצבה הראשונה. התשואה לפיה מחשבת חברת הביטוח נקראת ריבית תחשיבית או ריבית תעריפית או ריבית פנימית וכדומה.

מה קורה אם בפועל, התשואה שהשיגה חברת הביטוח הייתה גבוהה מהריבית התחשיבית? בעברית קלה, יש יותר כסף ואפשר להגדיל את הקצבה. ואם בפועל, התשואה שהשיגה חברת הביטוח הייתה נמוכה מהריבית התחשיבית? נכון, יש פחות כסף ויש להקטין את הקצבה.

יוצא אם כן, שהקצבה משתנה למעלה ולמטה על בסיס חודשי לפי השתנות התשואה בפועל המושגת על ידי חברת הביטוח.

נניח שמדובר בפוליסה שבה הריבית התחשיבית היא 4% והקצבה ההתחלתית בסכום של 1,000 ₪. לשם הנוחות נעבוד במונחים שנתיים.

נניח שבשנה הראשונה, השיגה החברה תשואה של 5%. הקצבה הבאה תהיה בסך :

$$1,000 * (1.05/1.04) = 1,009.6$$

נניח שבשנה השנייה, השיגה החברה תשואה של 3%. הקצבה הבאה תהיה בסך :

$$1,009.6 * (1.03/1.04) = 999.9$$

וכך הלאה.

תשואת הצבירה מול השתנות הקצבה

פלוני מקבל בשנת 2018 קצבה אותה החל לקבל מתחילת שנת 2007 מתוכנית בה הריבית התחשיבית היא 3.55%. יועץ סתרים מחברה מתחרה הסביר לו שחברת הביטוח מרמה אותו ולראיה, התשואה במסלול ההשקעה הייתה 70% מאז ועד היום ואילו הקצבה עלתה רק ב-13%.

האומנם?

תשואה מצטברת בסך 70% ב-11.5 שנה הינה תשואה שנתית ממוצעת בסך כ-4.72% לשנה. בהינתן ריבית התחשיבית בסך 3.55%, אזי לפי הדוגמא שנתתי קודם לכן, הגדלת הקצבה תחושב לפי 1.0472 חלקי 1.0355 והכל בחזקת 11.5.

התוצאה המתקבלת היא 13.8%. לו לקחנו בחשבון את הנתונים המדוייקים בחשבון חודשי כנראה שהיינו מגיעים לתוצאות מקבילות.

מקור ההבדל כמובן בכך שאותו יועץ שכח לקחת בחשבון את הריבית התעריפית.

כדאיות של חלופות

פלוגי הגיע לגיל פרישה ומציעים לו שתי חלופות:

- האחת, קצבה צמודה למדד בסך 9,500 ₪.
- השניה, קצבה משתתפת ברווחים בסך 8,400 ₪.

תחושות הבטן שלו אמרו לו שכדאי לבחור ב- 9,500 ₪ צמוד.

האומנם?

התשובה תלויה כמובן מספר גורמים:

1. שיעור האינפלציה. נניח שצפויה להיות 1%.
2. הריבית התחשיבית בפוליסה. נניח שערכה 4%.
3. התשואה הצפויה במסלול ההשקעה. נניח שמדובר בתשואה עודפת בסך 4% מעל לריבית התחשיבית, כלומר 8.16%.
4. תוחלת החיים. נניח שצפויה להיות 16 שנה.

נעבור לפתרון.

הקצבה המשתתפת מתחילה ב- 8,400 ₪ וגדלה נומינאלית ב- 4% לשנה לפי 1.04 / 1.0816.

הקצבה הצמודה מתחילה ב- 9,500 ₪ וגדלה נומינאלית ב- 1% לשנה.

לצורך מציאת המועד שבו שתי הקצבאות תהינה שוות, נייצר משוואה מעריכית בת נעלם אחד שהוא מספר השנים.

$$8400 * (1.04)^X = 9500 * (1.01)^X$$
$$X = [\ln(9500/8400)] / [\ln(1.04/1.01)]$$
$$X = 4.204$$

כלומר, אחרי כ- 4.2 שנים, הקצבה המשתתפת תעלה בערכה על הקצבה צמודת המדד. נציג את שתי הקצבאות ב- 15 שנים הקרובות:

שנה	קצבה אחת	קצבה שניה
0	8,400	9,500
1	8,736	9,595
2	9,085	9,691
3	9,449	9,788
4	9,827	9,886
5	10,220	9,985
6	10,629	10,084
7	11,054	10,185
8	11,496	10,287
9	11,956	10,390
10	12,434	10,494
11	12,931	10,599
12	13,449	10,705
13	13,987	10,812
14	14,546	10,920
15	15,128	11,029

וראים שבתום 4 שנים הקצבה שמקורה ב- 9,500 ₪ גבוהה יותר ואילו בתום השנה החמישית זו שמקורה ב- 8,500 ₪ כבר עוברת אותה.

אז מה התשובה?

בארבע השנים הראשונות הקצבה שמקורה ב- 9,500 ₪ גבוהה יותר ומכאן ואילך למשך 11 שנה, זו שמקורה ב- 8,500 ₪ גבוהה יותר. אם נשווה את הערך הנוכחי של שתי העמודות נראה שכמעט בכל ריבית היוון שנבחר, החלופה של 8,500 ₪ משתתפת ברווחים עדיפה.

אם התשואה העודפת תהיה רק 2%, כלומר התשואה במסלול ההשקעה תהיה 6.1%, נקודת המפנה תהיה רק לאחר 12 שנה ואז התשובה תהיה כמובן שונה.